

4. ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Půdní fond:

Orné půdy ubývá...

Pro harmonický vývoj krajiny a kvalitu životního prostředí je důležité hospodaření s půdou. Půdní fond v Královéhradeckém kraji zaznamenal ke konci roku 2010 úbytek orné půdy, pozvolné zalesňování a mírné zvyšování podílu zastavěných ploch. Výměra zemědělské půdy od roku 2005 poklesla o 1 370 ha, tj. o 0,5 %, z toho orná půda o 1 642 ha, tj. o 0,8 %. Orná půda představuje dvě pětiny celkové výměry kraje, nejvíce v okresech v úrodné Polabské nížině Hradec Králové (58,8 %) a Jičín (51,9 %). Orné půdy ubývá na území kraje rovnoměrně ve všech okresech, přitom nejvíce od roku 2005 v okrese Rychnov nad Kněžnou o 0,8 p.b. a ve zbývajících okresech pak o 0,3 p.b.

...zvyšuje se podíl zastavěných ploch.

Výměra nezemědělské půdy se v kraji zvýšila od roku 2005 o 1 396 ha, tj. o 0,7 %. Postupně dochází k rozšiřování zalesněných ploch, což ve sledovaném období 2005 až 2010 představuje o 454 ha, tj. 0,3 % více. Zastavěné plochy, nádvoří a dopravní plochy tvořily 5,5 % výměry kraje a jejich podíl vzrostl jen o 0,1 %. Stejný vývoj byl i na území okresů, kde největší podíl zastavěných ploch má okres Hradec Králové (6,6 %) a nejmenší horský okres Trutnov (4,5 %).

Obhospodařovaná půda zabírá 84 % zemědělské půdy.

Nedílnou součástí krajiny je zemědělství a jeho význam je dán mimo jiné i rozlohou obhospodařované půdy, která v kraji zabírá 84,1 % zemědělské půdy. Největší částí obhospodařované půdy je půda orná, která ke konci roku 2010 tvořila 72,1 %, což je o 2,5 p.b. méně než v roce 2005.

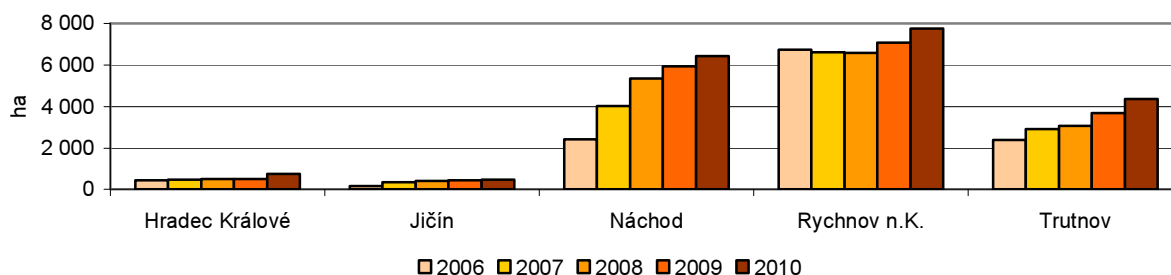
Ekologické zemědělství: Za pět let vzrostl počet ekofarem trojnásobně.

Za posledních pět let se v Královéhradeckém kraji zvýšil počet ekofarem na více než trojnásobek a ke konci roku 2010 bylo evidováno již 181 ekologických zemědělců, z toho bylo jen 12 zemědělců, kteří provozují souběžně konvenční produkci, což souvisí s intenzivnějším využíváním zemědělsky méně vhodných ploch (např. podhorských oblastí) pro jinou než klasickou produkci, která by v daných lokalitách byla ekonomicky neudržitelnou. O tom svědčí i velmi malý počet ekologických zemědělců, kteří hospodaří souběžně konvenčním způsobem. Na celkovém počtu ekofarem v ČR se kraj podílel 5,1 %, nejvíce jich bylo zaznamenáno v kraji Jihočeském (459, tj. 13,1 % v ČR).

Podíl ekologicky obhospodařované půdy přesáhl 7 %...

Přibývá ekologických zemědělců i ekologicky obhospodařované zemědělské půdy (půda v přechodném období přechází po splnění podmínek počtu let do ekologického zemědělství). V roce 2010 hospodařily ekofarmy téměř na 20 tis. ha (ekologicky obhospodařované půdy bylo 15 tis. ha a 5 tis. ha půdy bylo v přechodném období), což představuje 7,1 % výměry zemědělské půdy a od roku 2006 zvýšení o 2,8 p.b.

Graf 4. 1 Výměra ekologicky obhospodařované půdy v Královéhradeckém kraji podle okresů

Zdroj dat: Ministerstvo zemědělství

...největší výměra je v okresech s horami a vyšší nadmořskou výškou.

Největší výměru i podíl ekologicky obhospodařované půdy je soustředěn do podhorských oblastí, tj. oblastí méně vhodných pro zemědělství, kde jsou stěžejní dotace. Vzestupný trend se zřejmě v příštích letech zastaví, neboť se očekává, že rok 2011 je ze současného plánovacího období patrně posledním, kdy mohou zemědělci požádat o dotace na ekologické zemědělství.

Vodovody a kanalizace:
Spotřeba vody je pod průměrem ČR...

Spotřeba fakturované pitné vody nadále klesá, meziročně o 2,7 litru na osobu a den a množství vody fakturované domácnostem o 1,0 litru na osobu a den, což bylo pod průměrem ČR (pokles o 3,0 l). Ceny vodného i stočného se meziročně zvýšily. V roce 2010 bylo vodou z vodovodů zásobeno 92,4 % obyvatel kraje, tj. o 0,7 p.b. pod průměrem České republiky a mezi kraji je to 8. pořadí. Vodovodní síť v délce 4 963 km tvořila 6,8 % vodovodní sítě ČR. Vyrobeno bylo 32,6 mil. m³ vody, z toho 90,4 % představovala voda podzemní a meziročně poklesl objem vyrobené vody o 1,4 %.

Specifické množství vody fakturované domácnostem klesá...

V Královéhradeckém kraji klesla mezi roky 2005 až 2010 specifická spotřeba vody v domácnostech na 1 obyvatele a den o 5,5 litru, tj. o 6 % na 86,7 litru. V průměru za Českou republiku činila v roce 2010 tato spotřeba 89,5 litru a v mezikrajském srovnání se pohybovala od nejvyšší 104,4 litru v Hl. městě Praha po nejnižší 79,0 litru ve Zlínském kraji. Poklesla ve všech krajích, nejvíce v kraji Středočeském (o 22,4 l), Ústeckém (o 15,5 l) a Karlovarském (o 14,4 l).

...vzestupnou tendenci má podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci.

Počet obyvatel v domech napojených na kanalizaci je v kraji 371 tisíc. Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci se do roku 2005 zvyšoval, následně se meziročně snížil a stagnoval a až v roce 2010 se meziročně opět zvýšil o 1,1 p.b. na 74,1 %. Přitom se však zvyšoval podíl s připojením na kanalizaci s koncovou čistírnou odpadních vod na 66,9 %.

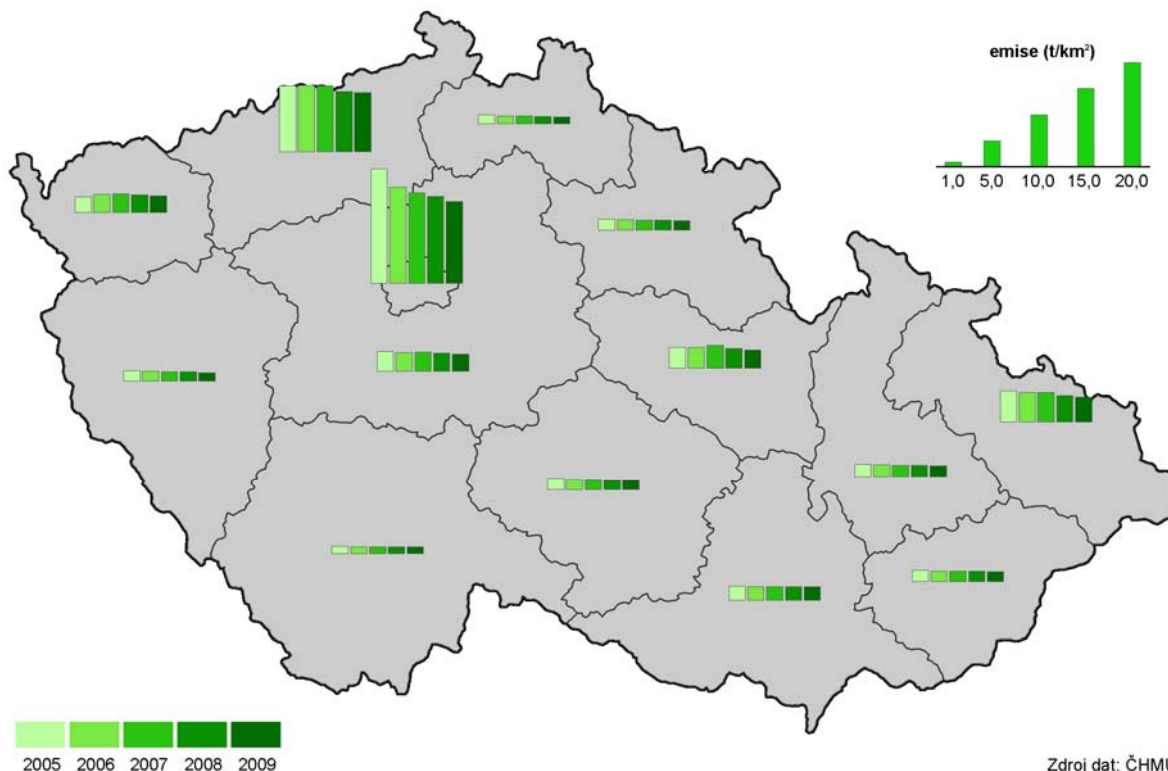
Snižuje se množství vypouštěné odpadní vody.

V roce 2010 bylo v kraji 125 čistíren odpadních vod (ČOV) s celkovou kapacitou 233 tisíc m³ na den. V roce 2010 přibyla 1 čistírna a proti roku 2000 je to nárůst o 67 zařízení. V souvislosti se snižováním spotřeby vody klesá i množství vypouštěné odpadní vody do kanalizace pro veřejnou potřebu. Podíl čištěných odpadních vod klesl od roku 2005 o 1,6 p.b. na 92,8 %.

Emise:
Emise hlavních znečišťujících látek pozvolna klesají...

Ovzduší v Královéhradeckém kraji patří k těm méně znečištěným v ČR i podle výskytu oblastí se zhoršenou kvalitou vzhledem k cílovým imisním limitům pro ochranu zdraví. Emise znečišťujících látek vypouštěných do ovzduší se v Královéhradeckém kraji v posledních pěti letech postupně snižovaly, zejména vlivem stacionárních zdrojů, avšak tuhých látek bylo naměřeno větší množství. U všech druhů emisí je kraj stále pod úrovní hodnot za Českou republiku.

Měrné emise NO_x (REZZO 1-4) v krajích v letech 2005 až 2009

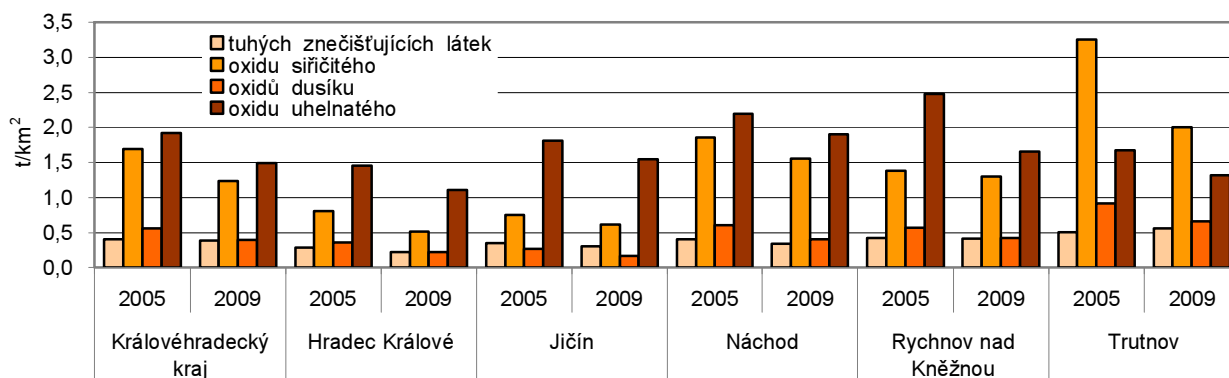
...nejvíce u oxidu siřičitého.

Největší pokles nastal u oxidu siřičitého, když meziroční představoval v roce 2009 zhruba pětinu a od roku 2005 se tyto emise snížily o více než čtvrtinu. Emise oxidu dusíku klesly meziročně o 5,2 % a proti roku 2005 o 15,7 %. S nejmenší intenzitou klesaly meziročně emise oxidu uhelnatého. Naproti tomu měrné emise tuhých znečišťujících látek ze všech kategorií zdrojů (REZZO 1-4) vzrostly v kraji v roce 2009 meziročně o 5,3 % a za sledované období o 8,4 %.

Roste vliv emisí z dopravy.

Nejvíce je kraj zatížen emisemi oxidu uhelnatého. Mobilní zdroje (REZZO 4) mají zásadní dopad na tyto emise a produkovaly v roce 2009 již 60,2 % znečištění, v roce 2005 to bylo 58,7 %.

Graf 4.2 Měrné emise znečišťujících látek v okresech Královéhradeckého kraje

Snížení emisí ze stacionárních zdrojů zaznamenaly všechny okresy...

V územním pohledu jsou k dispozici údaje pouze za kategorie stacionárních zdrojů (tj. REZZO 1 – velké zdroje, REZZO 2 – střední zdroje a REZZO 3 – malé stacionární zdroje znečištění). Emise čtyř sledovaných znečišťujících látek pocházejících z REZZO 1-3 ve všech okresech klesaly, pouze v okrese Trutnov se zvýšily emise tuhých znečišťujících látek v ovzduší.

...největší pokles byl u oxidu siřičitého v okrese Trutnov.

Nejvíce se v kraji od roku 2005 snížily měrné emise oxidu dusíku, přitom o více než třetinu se snížily v okresech Hradec Králové, Jičín a Náchod. Na pokles oxidu siřičitého měly vliv nižší emise v okrese Trutnov (největší snížení ve sledovaném období o 38,4 %) a Hradec Králové (o 36,1 %).

Zhoršená kvalita ovzduší přetrvává ve třech okresech.

Tuhými emisemi je nejvíce zatížen okres Trutnov, oxidem siřičitým okres Trutnov a Náchod, oxidy dusíku okres Trutnov a oxidem uhelnatým pak okres Náchod a Rychnov nad Kněžnou. Nad průměrem kraje byly všechny druhy emisí v okrese Rychnov nad Kněžnou a u třech druhů emisí v okrese Trutnov (kromě oxidu uhelnatého), v okrese Náchod (kromě tuhých látek) a u oxidu uhelnatého ještě okres Jičín.

Odpady: Kraj produkuje nejnižší množství odpadu.

Královéhradecký kraj se v produkci odpadů, a to jak absolutně, tak v přepočtu na 1 obyvatele řadí již dlouhodobě k regionům s nejmenším zatížením. V roce 2009 bylo v kraji vyprodukováno 155 tisíc tun komunálního (z toho tříděný tvoří pětinu), 337 tisíc tun podnikového odpadu a nakládáno¹ bylo s 1,4 mil. tunami odpadů, z toho bylo 3,7 % nebezpečných.

Produkce komunálního odpadu je stabilní a nejnižší mezi kraji...

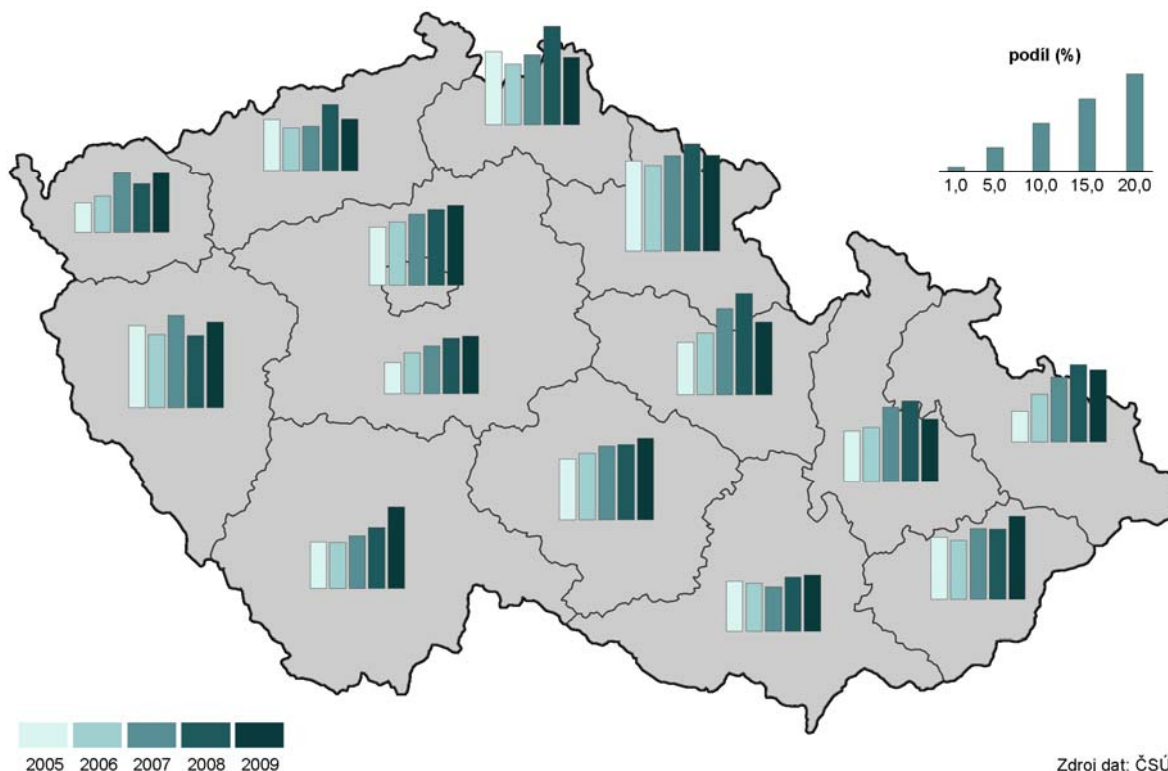
Obyvatel kraje v posledních pěti letech vyprodukuje v průměru 280 kg odpadu za rok. V roce 2009 to bylo nejnižší množství mezi kraji, přitom v České republice to bylo v průměru 315 kg. Celkový objem komunálního odpadu zůstal mírně pod úrovní množství v roce 2008.

...největší podíl odděleně sbíraných složek...

Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu byl s 21,4 % nejvyšší v roce 2008, v roce následujícím klesl na 19,2 % a přesto zůstal první mezi kraji. V České republice činil v roce 2009 tento podíl 13,9 %. Množství odděleně sbíraných složek komunálního odpadu rok od roku kolísá, ale postupně roste a pohybuje se kolem 30 tisíc tun ročně.

¹ Nakládání s odpady zahrnuje kromě vyprodukovaného podnikového a komunálního odpadu také odpady, které byly v daném roce odebrány ze skladu nebo dovezeny a dále s nimi bylo nakládáno.

Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu v krajích v letech 2005 až 2009

Zdroj dat: ČSÚ

Výdaje na ochranu ŽP Investic na ochranu životního prostředí bylo téměř o pětinu více...

Výdaje na ochranu životního prostředí meziročně kolísají. V roce 2009 dosáhly v Královéhradeckém kraji pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele částky 1 891 Kč, což bylo méně než v roce 2008 (nejvyšší hodnota ve sledovaném období v částce 2 395 Kč a nad celorepublikovým průměrem), ale téměř o 18,0 % více než v roce 2005. Kromě již zmiňovaného roku 2008 jsou vynakládány investice v České republice podprůměrné.

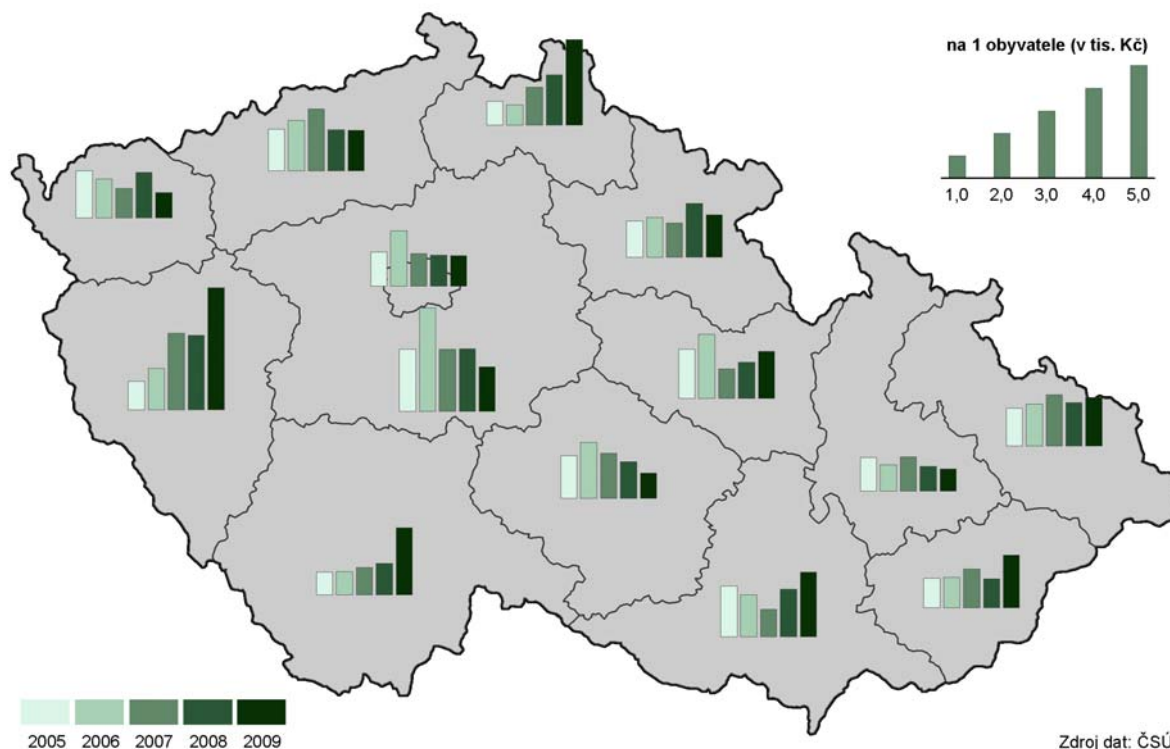
...investice šly nejvíce na nakládání s odpadními vodami...

V členění dle účelu jsou za kraje k dispozici jen údaje podle sídla investora. Nejvíce investic bylo za posledních pět let směřováno téměř polovinou na nakládání s odpadními vodami, čtvrtinou na nakládání s odpady a pětinou na ochranu ovzduší a klimatu. Naproti tomu tři čtvrtiny neinvestičních nákladů byly vynaloženy na nakládání s odpady a pětina na nakládání s odpadními vodami.

...největší objem nákladů byl na odpady.

Celkové výdaje na ochranu životního prostředí představovaly za období let 2005 až 2009 částku 14 mld. Kč, z toho největší objem investičních i neinvestičních nákladů byl na nakládání s odpady v částce 7,8 mld. Kč, tj. 55,4 %.

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice
v krajích v letech 2005 až 2009

Další údaje o životním prostředí Královéhradeckého kraje jsou na www.hradeckralove.czso.cz.

Souhrnná data se zveřejňují čtvrtletně [Statistický bulletin Královéhradeckého kraje](#)

a ročně poskytuje [Statistická ročenka Královéhradeckého kraje](#)

Aktuálně na internetových stránkách a v tématech [Využití půdy](#), [Ekologie](#), [Chráněná území](#), [Podnebí](#), [Vodovody a kanalizace](#)